

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą

Data posiedzenia: 25 stycznia 2011 r.

Nr posiedzenia: 74

Posiedzeniu przewodniczył: senator Andrzej Person – przewodniczący komisji.

- Porządek posiedzenia:
1. Informacja Sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa o sytuacji polskich cmentarzy na świecie.
 2. Informacja Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej o sytuacji mniejszości polskiej na Zaolziu.
 3. Opinia komisji na temat propozycji wydatków ze środków Kancelarii Senatu przeznaczonych na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą w ramach poszczególnych kierunków działań.
 4. Rozpatrzenie wniosków o zlecenie zadań o charakterze programowym w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Józef Bergier, Barbara Borys-Damięcka, Władysław Dajczak, Stanisław Gogacz, Piotr Gruszczyński, Marek Konopka, Maria Pańczyk-Pozdziej, Andrzej Person, Sławomir Sadowski, Tadeusz Skorupa, Andrzej Szewiński,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
 - wicedyrektor Departamentu Współpracy z Polonią Stanisław Cygnarowski,
 - Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa:
 - sekretarz Andrzej Kunert,
 - Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Republice Czeskiej:
 - prezes Zarządu Głównego Jan Ryłko,
 - Miejskowe Koło Związku Kulturalno-Oświatowego w Czeskim Cieszynie:
 - członek Zarządu Evžen Delong,
 - Stowarzyszenie na rzecz Jakości w Oświacie w Ostródzie:
 - prezes Zarządu Beata Bińczyk,
 - Dom spotkań im. Angelusa Silesiusa we Wrocławiu:
 - dyrektor Kazimierz Szemiela,
 - Fundacja „Młoda Europa” w Bydgoszczy:
 - Prezes Zarządu Mirosława Olszewska,
 - szef Rady Programowej Jerzy Olszewski,
 - Akademia Wilanowska w Warszawie:
 - prezes Zarządu Witold Płusa,
 - przedstawiciele Kancelarii Senatu:

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Andrzej Kunert przedstawił główne zadania Rady, wśród których wymienił: 1) zapewnienie bohaterom walk o niepodległość Polski godnego miejsca pochówku i spoczynku, 2) upamiętnianie miejsc pamięci przez stawianie pomników i tablic pamiątkowych, 3) troska o cmentarze, kwatery i mogiły obcych armii, innych wyznań i narodowości. Dodał, że oprócz tego Rada organizuje pielgrzymki do Katynia, Miednoje i Charkowa oraz zajmuje się poszukiwaniem informacji o osobach zaginionych, najczęściej w czasie II wojny światowej.

Andrzej Kunert poinformował, że chronologiczny zakres działalności ROPWIM obejmuje okres od pierwszej insurekcji kościuszkowskiej, aż do 1956 roku, Zwrócił również uwagę, że jeśli chodzi o sam tylko XX wiek, na terytorium Rzeczypospolitej znajdują się cmentarze i kwatery wojenne żołnierzy pięćdziesięciu narodowości.

Omówił sytuację polskich cmentarzy wojennych na świecie ze szczególnym uwzględnieniem cmentarzy na terenie: Białorusi – zidentyfikowano siedemdziesiąt jeden polskich cmentarzy i kwater wojennych, Litwy - dwadzieścia sześć polskich cmentarzy i kwater wojennych, Ukrainy – czterdzieści dziewięć cmentarzy i kwater wojennych i Rosji – jedynie dziewiętnaście cmentarzy polskich. Do najważniejszych problemów związanych z upamiętnianiem Andrzej Kunert zaliczył identyfikację miejsc pochówku, budowę nowych, remonty i porządkowanie istniejących cmentarzy. Na zakończenie sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa przedstawił sprawozdanie dotyczące ostatnich dokonań Rady.

W dyskusji udział wzięli senatorowie: Barbara Borys-Damięcka, Andrzej Person, Stanisław Gogacz.

Senator Barbara Borys-Damięcka dopytywała o wielkość środków w budżecie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeznaczonych na funkcjonowanie Rady, a także o sytuację cmentarza na Monte Cassino. Z kolei senator Stanisław Gogacz interesował się wpływem umowy dwustronnej między Polską a Włochami na funkcjonowanie tego cmentarza.

Sekretarz ROPWiM Andrzej Kunert udzielił odpowiedzi na pytania senatorów.

Ad. 2 Prezes Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej Jan Ryłko zaprezentował dane na temat bieżącej sytuacji mniejszości polskiej na Zaolziu w kontekście zachodzących zmian społeczno-politycznych i administracyjnych oraz konfliktów na tle narodowościowym zachodzących na przestrzeni ostatnich stu lat.

Poinformował, że mniejszość polska zamieszkuje obecnie w 52 miejscowościach Śląska Cieszyńskiego, a jej liczebność szacowana jest w przedziale od 14 do 43%. W wyniku przeprowadzonych w październiku 2010 roku wyborów komunalnych i uzupełniających do Senatu, do samorządu lokalnego weszło 42 przedstawicieli narodowości polskiej. Od lipca 2006 prawodawstwo czeskie umożliwia wprowadzenie podwójnego czesko-polskiego nazewnictwa w miejscowościach, w których zamieszkuje powyżej 10% obywateli narodowości polskiej oraz pod warunkiem, że ich przedstawiciele zadeklarują chęć wprowadzenia takich napisów. Obecnie podwójne nazewnictwo funkcjonuje w 15 na 31 gmin Zaolzia. Jednakże w niektórych miejscowościach, mimo spełnienia wszystkich zapisanych w prawie warunków, do dziś go nie wprowadzono lub wprowadzono je częściowo, np. Trzyńcu i Śmiłowicach. Podkreślił wagę zaplanowanego w dniach 25-26 marca br. spisu powszechnego, którego wyniki mogą wpłynąć na zmianę mapy narodowościowej na Zaolziu. Wyjaśnił, że tam, gdzie nie zostanie osiągnięty 10 proc. próg, nie może powstać komisja do spraw mniejszości narodowych i w rezultacie Polacy nie będą mogli domagać się dwujęzycznych napisów i innych przywilejów.

W drugiej części swego wystąpienia Jan Ryłko przybliżył zgromadzonym strukturę, działalność i problemy powstałego w 1947 roku, Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej. Poinformował, że działalność związkowa odbywa się w czterdziestu trzech domach PZKO, w których funkcjonują kluby kobiet, seniora, młodzieży, chóry, zespoły pieśni i tańca, zespoły dziecięce, kapele ludowe, teatrzyki amatorskie oraz zespoły sportowe. Obszarem szczególnego zainteresowania PZKO jest monitorowanie sytuacji szkolnictwa polskiego na Zaolziu i umożliwianie młodzieży kontynuowania nauki w Polsce. Jan Ryłko zwrócił uwagę, że zasady rekrutacji na studia wyższe w Polsce są dyskryminujące dla obywateli polskiego pochodzenia posiadających polskie obywatelstwo, którzy nie mogą być stypendystami polskiego rządu.

Na zakończenie Jan Ryłko zaapelował o pozostawienie działającego od 1934 roku Konsulatu Generalnego w Ostrawie, podziękował za współpracę i wsparcie finansowe oraz zaprosił na tegoroczny Festiwal PZKO, który odbędzie się 4 czerwca w Trzyńcu.

W dyskusji udział wzięli senatorowie Maria Pańczyk-Pozdziej, Andrzej Szewiński, Andrzej Person, Tadeusz Skorupa.

W kontekście zbliżającego się także w Polsce terminu przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego senator Maria Pańczyk-Pozdziej zapytała o pozycję Ruchu Autonomii Śląska na Zaolziu.

Senator Andrzej Szewiński dopytywał, czy czeska telewizja Ostrawa w dalszym ciągu nadaje program poświęcony problemom Polaków, jak wygląda sprawa odzyskiwania majątków polskich organizacji oraz jakie są relacje PZKO z Kongresem Polaków w RC.

Senator Andrzej Person dopytywał o zmiany zachodzące w relacjach polsko-czeskich.

Senator Tadeusz Skorupa zaapelował o współpracę między PZKO a Kongresem Polaków RC oraz poprosił o informację dotyczącą stanu przedwojennych polskich nagrobków na Zaolziu.

Jan Ryłko odpowiedział na pytania senatorów.

Głos zabrał również członek Miejsowego Koła Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czeskim Cieszynie – Mostach Evžen Delong, który uzupełnił wypowiedź prezesa PZKO Jana Ryłki na temat sytuacji mniejszości polskiej na Zaolziu.

Wicedyrektor Departamentu Współpracy z Polonią Stanisław Cygnarowski zapewnił, że Konsulat Generalny w Ostrawie nie zostanie zlikwidowany.

Ad. 3 Dyrektor Biura Polonijnego Kancelarii Senatu Artur Kozłowski poinformował, że w wyniku prac nad ustawą budżetową Senat zmienił wewnętrzną strukturę budżetu Kancelarii Senatu przeznaczonego na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą. W rezultacie na zadania o charakterze programowym przeznaczono 62 000 tys. zł, zaś na zadania inwestycyjne – 13 000 tys.

Następnie Artur Kozłowski przedstawił do zaopiniowania przez komisję propozycję Kancelarii Senatu dotyczącą podziału środków na zadania o charakterze programowym na sześć kierunków, którego dokonano w oparciu o doświadczenia z lat ubiegłych. Dodatkowe środki w budżecie na zadania programowe zostały proporcjonalnie podzielone na poszczególne *kierunki*. Jak dodał, wyjątek od tej reguły podziału stanowi budżet *kierunku 1. wspieranie organizacji i środowisk polonijnych i polskich poza granicami kraju*, którego nadwyżka w wysokości 1 000 tys. zł została przesunięta do budżetu *kierunku 3. promowanie kultury polskiej i ochrony polskiego dziedzictwa narodowego poza granicami kraju*. Wzorem lat ubiegłych 1 proc. dostępnych środków przeznaczono na rezerwę.

W dyskusji udział wzięli senatorowie: Barbara Borys-Damięcka, Andrzej Person, senator Tadeusz Skorupa.

Senator Barbara Borys-Damięcka poparła propozycję Kancelarii Senatu.

Senator Tadeusz Skorupa złożył wniosek o niedokonywanie przesunięcia dodatkowych środków przeznaczonych na wspieranie organizacji i środowisk polonijnych i polskich w świetle do budżetu na promowanie kultury polskiej. Wniosek nie uzyskał poparcia komisji.

Komisja pozytywnie zaopiniowała propozycję Kancelarii Senatu dotyczącą podziału na poszczególne kierunki budżetu Kancelarii Senatu na rok 2011 przeznaczonego na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą.

Ad. 4 Dyrektor Biura Polonijnego Kancelarii Senatu Artur Kozłowski przedstawił opinię Kancelarii Senatu dotyczącą wniosków o charakterze programowym o zlecenie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie pomocy Polonii i Polakom za granicą w 2011 roku. Senatorowie rozpatrywali wnioski o bliskim terminie realizacji z różnych *kierunków*.

Po przerwie swoje wnioski zaprezentowali zaproszeni przedstawiciele organizacji pozarządowych: prezes Stowarzyszenia na rzecz Jakości w Oświacie w Ostródzie Beata Bińczyk, dyrektor Domu Spotkań im. Angelusa Silesiusa we Wrocławiu Kazimierz Szemiela, szef Rady Programowej Fundacji „Młoda Europa” w Bydgoszczy Jerzy Olszewski, prezes Akademii Wilanowskiej w Warszawie Witold Płusa.

W dyskusji udział wzięli senatorowie: Marek Konopka, Barbara Borys-Damięcka, Maria Pańczyk-Pozdziej, Sławomir Sadowski, Andrzej Person, Tadeusz Skorupa.

Senatorowie: Maria Pańczyk-Pozdziej i Sławomir Sadowski dopytywali o szczegóły wniosku złożonego przez Stowarzyszenie na rzecz Jakości w Oświacie, zaś senatorowie: Andrzej Person i Tadeusz Skorupa o wniosek Fundacji „Młoda Europa” w Bydgoszczy. Senator Andrzej Person interesował się również wnioskiem Akademii Wilanowskiej w Warszawie.

Goście udzielili odpowiedzi na pytania senatorów.

Senatorowie: Maria Pańczyk-Pozdziej, Andrzej Person i Tadeusz Skorupa złożyli wniosek dotyczący finansowania rozpatrywanych zadań. Wniosek uzyskał jednogłośnie poparcie komisji. W głosowaniu komisja jednogłośnie poparła opinię Kancelarii Senatu dotyczącą rozpatrywanych wniosków o dotację z budżetu Kancelarii Senatu dla organizacji pozarządowych.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich